

Newsletter-ul este elaborat în baza emisiunii radiofonice din 11 iunie 2016, realizate de Asociația pentru Politică Externă (APE) în comun cu Friedrich-Ebert-Stiftung (FES). Emisiunea este difuzată de postul de Radio Moldova, partenerul media al proiectului. Emisiunea radio și Newsletter-ul sunt parte a proiectului FES și APE „Dialoguri de politică externă”. Conținutul poate fi preluat liber cu menționarea sursei.

foreign policy association
APE
asociația pentru politică externă

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

NEWSLETTER

BULETIN LUNAR • IUNIE 2016 • NR.5 (122)

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Materialele sunt realizate de Lina Grâu – expert pe politică externă și relații internaționale, coordonator de programe APE.

TEMELE EDIȚIEI:

- 1.** Berlinul și Moscova – un tandem pentru reluarea negocierilor în formatul 5+2. **Corneliu Ciurea:** Transnistriizarea R.Moldova înseamnă o influență crescândă a factorului eurasiatic în detrimentul vectorului european.
- 2.** **Vladimir Iastrebcia:** Anume acum este timpul modelelor nestandarde.
- 3.** **Dmitri Danilov:** Pentru Rusia este importantă restabilirea dialogului de securitate cu Occidentul.

Ultima perioadă a fost marcată de o serie de evenimente importante pentru Republica Moldova.

Sefa Misiunii FMI, care a discutat cu guvernul de la Chișinău în perioada 23-27 mai despre siguranța sectorului bancar moldovean, a spus că această chestiune va face și obiectul negocierilor viitoare asupra unui program susținut de Fond pentru R.Moldova. Ianna Vladkova-Hollar precizează într-un comunicat că în timpul vizitei „s-a progresat în dezvoltarea unei viziuni comune asupra problemelor cheie” din sectorul bancar, cum ar fi înlăturarea „structurilor netransparente ale acționarilor băncilor”, dar că nu există înțelegere în toate privințele. Dialogul va continua, dar în perioada 5-15 iulie la Chișinău va veni o nouă misiune din partea FMI cu mandat să negocieze un nou program de colaborare cu Guvernul moldovean. Un acord cu FMI este vital pentru deblocarea finanțării externe pentru Guvernul de la Chișinău.

Copreședintele Comitetului Parlamentar de Asocieri UE-R.Moldova, Andi Cristea, spune că autoritățile moldovene mai trebuie să înlăture „multe vulnerabilități, care au potențialul de a stagna cursul european”. Europarlamentarul social-democrat Andi Cristea a vorbit pe 18 mai, după o ședință a Comitetului, la Chișinău, în compania omologului său moldovean, Mihai Ghimpu. UE, care a suspendat ajutoarele financiare pentru Moldova, îi cere să restabilească încrederea donatorilor, după furtul miliardului din sistemul bancar. Următoarea ședință a Comitetului Parlamentar de Asocieri UE-RM este așteptată în septembrie, la Bruxelles.

UE, prin Departamentul de coordonare a politicii externe europene, a afirmat că ultimele „evoluiți în domeniul justiției” moldovene nu fac nimic pentru a diminua temerile exprimate încă în raportul din februarie cu privire la independența acesteia. Declarația survine la câteva zile după ce Consiliul Superior al Magistraturii a aprobat deschiderea unei anchete penale împotriva judecătoarei Doinica Manole, care a dat câștig de cauză Platformei DA, luna trecută, în chestiunea organizării unui referendum constituțional. Într-o declarație scrisă a UE, dată publicității joi, 3 iunie, se reamintesc demersuri anterioare ca „judecătorii să nu fie urmăriți penal pentru modul cum interpretează legile sau dovezile pe care le analizează, decât dacă aceste interpretări sunt făcute evident cu rea voință”.

Și Ambasada SUA la Chișinău și-a exprimat îngrijorarea în legătură cu acest caz, printr-o declarație publicată pe pagina sa de Facebook. „Asigurarea independenței și imparțialității în sectorul justiției este de cea mai mare importanță pentru orice democrație. Guvernul SUA a lucrat îndeaproape cu Moldova pentru reforma sectorului justiției de mai mulți ani. Cu toate acestea, pentru ca o reformă reală să prindă rădăcini, autoritățile moldovene trebuie să aibă mare grijă să se asigure că statul de drept este respectat și că nu există nici măcar o aparență de interferențe politice, incorectitudine sau intimidare în desfășurarea proceselor juridice”, se spune în declarație.

Pe 2 și 3 iunie la Berlin au fost reluate negocierile oficiale în formatul 5+2, întrerupte acum doi ani. Negocierile, găzduite de președinția germană a OSCE, s-au încheiat prin semnarea unui protocol prin care Chișinăul și Tiraspolul au convenit să discute în continuare, inclusiv la nivelul grupurilor de experți, despre recunoașterea diplomelor de studii eliberate de universitățile din stânga Nistrului, traficul internațional al automobilelor cu numere de înmatriculare transnistrene, precum și despre îmbunătățirea mecanismului de punere în aplicare a înțelegerilor formulate la negocieri. Referindu-se la reluarea negocierilor, ambasadorul Cord Meier-Klotz, Reprezentantul special al președintelui în exercițiu al OSCE din partea Germaniei, a spus că este un nou impuls în procesul de reglementare transnistrean. Și în aprecierea negociatorilor din partea Chișinăului și Tiraspolului întrederea a fost una productivă.

Berlinul și Moscova – un tandem pentru reluarea negocierilor în formatul 5+2

La Berlin, sub președinția germană a OSCE, au fost reluate pe 2 și 3 iunie negocierile oficiale în formatul 5+2, negocieri care au fost blocate timp de doi ani. La negocieri participă Chișinăul

și Tiraspolul în calitate de părți în conflict, Rusia, Ucraina și OSCE ca mediatori și Uniunea Europeană și SUA în calitate de observatori. Participanții au salutat faptul în sine al reluării

dialogului, iar la încheierea reuniunii a fost semnat un protocol cu pași concreți pe care părțile se angajează să le facă până la următoarea întâlnire – reuniunea de la Bavaria care va avea loc la mijlocul lunii iulie.

„În săptămânile care urmează Chișinăul și Tiraspolul vor depune eforturi pentru a ajunge la înțelegeri concrete cu privire la apostilarea diplomelor transnistrene, ecologie și telecomunicații. Părțile vor continua lucrul asupra problemei participării la circulația internațională a mașinilor cu numere transnistrene”, se spune în protocol.

Pe marginea unui alt subiect sensibil, cel al dosarelor penale, Chișinăul și Tiraspolul „și-au arătat disponibilitatea de a obține progrese vizibile” și s-au angajat pe viitor să aibă întâlniri sistematice, inclusiv pe subiectul combaterii criminalității. „Schimbul reciproc de liste actualizate a dosarelor penale existente va contribui considerabil la întărirea încrederii pe calea elaborării unei soluții definitive de compromis în această chestiune, incluzând circulația liberă a persoanelor cu funcții de răspundere de pe ambele părți”, se spune în protocolul de la Berlin.

Înainte de reluarea negocierilor mai mulți experți au subliniat faptul că Germania și Rusia sunt cele care insistă asupra reluării dialogului dintre Chișinău și Tiraspol și că sensul acestor insistențe ar sta în aranjamente care țin de securitatea regională și de interesele celor două țări. Experții mai atrag atenția asupra faptului că subiectul reglementării politice nu apare în protocolul final al reuniunii de la Berlin, iar în condițiile în care pe ambele maluri ale Nistrului ar urma să aibă loc alegeri până la sfârșitul anului un progres substanțial este puțin probabil în acest an.

Corneliu Ciurea: Transnistrizarea R.Moldova înseamnă o influență crescândă a factorului eurasiatic în detrimentul vectorului european

Politologul de la Chișinău, Corneliu Ciurea, spune că discuțiile relansate la Berlin ar putea ținti o soluție pentru anul viitor și că autoritățile de la Chișinău trebuie să dea dovadă de maximă atenție la aceste negocieri.

■ **Lina Grău:** Pe 2 și 3 iunie la Berlin au fost reluate negocierile oficiale în formatul 5+2 pentru reglementarea conflictului transnistrean. Ce ați înțeles Dvs. din această reluare – suntem în fața unui proces care va aduce rezultate serioase, sau este vorba despre discuții de dragul discuțiilor?

■ **Corneliu Ciurea:** Este emblematică reluarea oficială a discuțiilor în formatul 5+2, a fost dat și un comunicat în care s-a vorbit despre principalele probleme care urmează să fie rezolvate – ele rămân a fi probleme mici, probleme care nu ating substanța conflictului, adică reglementarea conflictului. Totuși, în

logica negocierilor demararea discuțiilor reprezintă un eveniment important – asta înseamnă că au apărut jucători dornici să dezghețe procesul de negocieri. Cunoaștem cine sunt acești jucători importanți – este vorba în primul rând despre Germania, care a preluat anul acesta președinția OSCE-ului, și, desigur, Rusia. Acest tandem Germania-Rusia a inițiat aceste discuții prin a convinge ambele părți – Chișinăul și Tiraspolul, destul de reticente unul față de altul – să se așeze la masa de negocieri.

■ **Lina Grău:** Ne putem aștepta la niște rezultate concrete de la aceste negocieri?

■ **Corneliu Ciurea:** Putem vorbi despre rezultate palpabile doar în cazul în care vom dispune de niște documente care ar conține elemente din ceea ce noi numim „coșul trei” – așa numitul coș politic și de securitate. Din păcate, discuțiile din cadrul formatul 5+2 urmează vechea logică a

„pașilor mici”, încercând să abordeze în primul rând subiecte minore totuși – importante pentru viața cetățenilor de pe ambele maluri ale Nistrului, dar urmărind scopuri deloc ambițioase. Ceea ce înseamnă că dinamica desfășurării negocierilor este astăzi mai importantă decât rezultatele și consecințele discuțiilor – actorii politici au demarat negocierile fără a avea documente pregătite. Prin urmare, putem fi în continuare sceptici cu privire la rezultatele acestor discuții, cu atât mai mult cu cât în viitorul apropiat vom avea alegeri în Transnistria și probabil alegeri în Republica Moldova.

Prin urmare dinamica desfășurării negocierilor va fi aproximativ următoarea: în luna iunie am avut o întrevedere în cadrul formatul 5+2, s-ar putea, dar nu este deloc sigur ca în luna iulie să mai existe o reuniune a negociatorilor în cadrul aceluiasi format, după care va fi o perioadă de respiro, care va dura vreo trei-patru luni, ceea ce va permite desfășurarea alegerilor pe ambele maluri și discuțiile serioase pe marginea problemei transnistrene vor fi reluate în luna noiembrie-decembrie la conferința tradițională din Bavaria, Germania. Iată acest eveniment probabil ne va spune foarte multe cu privire la seriozitatea actorilor politici implicați în discuție.

Și dacă vor exista documente pregătite și propuneri reale pentru a fi luate în seamă de către actori, atunci în 2017 se deschide o fereastră de oportunitate pentru ca aceste propuneri, elaborate atât la Chișinău, cât și la Tiraspol cu suportul nemților și probabil al Moscovei să fie discutate la modul serios.

■ **Lina Grău:** Ați spus că negocierile au fost reluate la insistența Rusiei și a Germaniei. De ce sunt acestea interesate de discuțiile pe reglementarea transnistreană, care sunt motivele lor?

■ **Corneliu Ciurea:** Motivele nu sunt ușor de descifrat. Desigur, Germania a preluat președinția rotativă a OSCE și vrea în 2016 să demonstreze că poate să se impună în cadrul acestor discuții pe marginea

problemei transnistrene. Germania este probabil cel mai important stat în Europa și având un asemenea statut nu poate să trateze neserios problema transnistreană. Practic, Germania este condamnată să livreze anumite rezultate în virtutea acestei poziții pe care o ocupă în acest an în cadrul OSCE-ului.

Interesele Rusiei sunt cunoscute, dar în același timp sunt mai greu de tălmăcit. Rusia în primăvara acestui an a venit cu un document de o pagină prin care a marcat principalele probleme de rezolvare cărora ar depinde reluarea negocierilor – era vorba despre clasarea dosarelor penale intentate, garantarea implementării acordurilor și înțelegerilor avute anterior – deci, mai multe subiecte pe care Rusia le-a considerat condiții pentru reluarea negocierilor. Vedem totuși că peste aceste condiții s-a trecut destul de ușor și negocierile au fost reluate fără a respecta întocmai condițiile formulate de Moscova. Ceea ce înseamnă că interesul Rusiei pentru aceste discuții este foarte mare, este enorm.

Eu aș avansa o ipoteză. Acea că Rusia dorește progrese în dosarul transnistrean pentru a contracara cumva tensiunile și relațiile dificile existente în Donbas și în Crimeea, pentru a demonstra Occidentului că Rusia are un rol constructiv în această regiune și astfel îmbunătățindu-și imaginea în raport cu Occidentul. Deci, Rusia, spre deosebire de Donbas și Crimeea, posibil, dorește să aibă un rol constructiv în această regiune. Desigur, când spun „constructiv” am în vedere găsierea unei soluții pentru conflictul transnistrean, ceea ce nu neapărat va fi în interesul unei anumite părți a populației Republicii Moldova. Dar această sintagmă, „constructiv”, este adresată în special Occidentului.

■ **Lina Grău:** Dar este puțin probabil ca Rusia să renunțe la interesele sale în regiune...

■ **Corneliu Ciurea:** Sigur că nu va renunța. Cu toate acestea, ea vrea să arate un exemplu pozitiv de progres într-un dosar

destul de complicat, dar nu atât de complicat precum cel ucrainean. Și în cazul în care îl vor obține, în tandem cu Germania – din această cauză rușii și au nevoie de Germania, pentru a da greutate solicitărilor lor – în acest caz imaginea Rusiei în lume ar putea un pic să se schimbe.

■ **Lina Grău:** Și în context ne putem aminti despre discuțiile cu privire la federalizarea Republicii Moldova. De curând și liderul celui mai mare partid de opoziție, Igor Dodon, a readus subiectul în discuție, și știm că sondajele îl creditează cu șanse mari de a câștiga alegerile prezidențiale din toamnă. Credeți că anume acest lucru se are în vedere?

■ **Corneliu Ciurea:** Eu cred că este o miză, fără a folosi cuvântul „federalizare” pentru că el are un efect devastator în mediul nostru politic – orice este numit federalizare este din start respins. Dar desigur că soluția politică finală pentru conflictul transnistrean va fi căutată în zona unor distribuii ale competențelor dintre Chișinău, Tiraspol, posibil alte entități din Republica Moldova. Deci, formula finală va avea în vedere aceste elemente de federalizare. Această teză este mai veche – nu toate federalizările sunt potrivnice intereselor Republicii Moldova. O federalizare după modelul rusesc, așa cum există ea în Rusia, pentru Chișinău este una în fond acceptabilă. Dar nu neapărat se va propune o asemenea soluție.

Deci, Chișinăul trebuie să fie foarte atent față de propunerile care parvin din partea Germaniei și Moscovei. Chișinăul nu-și poate îngădui luxul să le respingă din start – ele trebuie analizate. Ba mai mult decât atât, sarcina Chișinăului este să încalce acest proces, să intre în el și să înceapă să-l influențeze, de o manieră care i-ar conveni, care ar fi în albia intereselor Republicii Moldova. Deci, nu sunt de acord cu acei comentatori politici, analiști, care pledează pentru repudierea din start a acestor șanse. Din contra, cred că Chișinăul trebuie să joace un rol activ pentru a obține beneficii de pe urma procesului.

■ **Lina Grău:** Și care ar fi pietrele subacvatice, pericolele pentru Chișinău în acest proces?

■ **Corneliu Ciurea:** Noi numim ca termen generic aceste pericole „transnistriizarea Republicii Moldova”. Acest fapt dă bătăi de cap politicienilor noștri. Transnistriizarea Republicii Moldova înseamnă o influență din ce în ce mai mare la nivelul politicii naționale a factorului eurasiatic. Prin reintegrarea țării în mod inevitabil factorul pro-rus, factorul eurasiatic va începe să conteze din ce în ce mai mult. Asta în condițiile în care și așa el la nivelul electoralului este unul dominant. Sigur că acest fapt comportă riscuri destul de mari în ceea ce privește aspirațiile Republicii Moldova privind integrarea europeană.

Probabil că în cazul în care planurile Rusiei și Germaniei vor merge bine, vom putea vorbi despre o anumită blocare a parcursului pro-european al Republicii

Moldova pe un anumit termen, ceea ce de fapt deja s-a și întâmplat. Dar asta ar însemna o revizuire a modului de concepere a statalității Republicii Moldova, prin a considera reintegrarea mai importantă decât integrarea europeană. Deci, probabil că o astfel de revizuire a felului în care vedem noi parcursul Republicii Moldova este cumva, dacă nu inevitabilă, atunci foarte posibilă.

■ **Lina Grău:** Chișinăul pare să fie în acest moment singur față în față cu această situație foarte complexă și există riscul să nu o poată gestiona în interesul său. Care sunt forțele care ar putea să sprijine Republica Moldova în acest joc?

■ **Corneliu Ciurea:** Am vorbit despre intențiile unor state cu privire la o posibilă reintegrare a Republicii Moldova. Totuși trebuie să remarcăm că atât în interiorul Republicii Moldova, cât și în afară există forțe care nu agreează un asemenea

parcurs și nu văd cu ochi buni creșterea rolului tandemului Rusia-Germania. Sigur că și în cazul formatul 5+2 există state care sunt destul de rezervate. Eu cred că Washingtonul încă nu are o decizie cu privire la planurile ruso-germane în regiune și urmărește situația cu atenție, fără a avea o poziție foarte clară. Sigur că acele forțe din Republica Moldova care nu văd cu ochi buni aplicarea scenariilor pe care le-am descris mai sus ar putea să găsească în Washington un aliat.

De asemenea, unele state europene care se învecinează cu Europa de Est – România, Statele Baltice, Polonia – sunt și ele foarte atente față de aceste planuri. Și de aceea cred că jocurile încă nu sunt făcute, această inițiativă ruso-germană nu a convins încă în Occident foarte multe state și aceste state sunt și ele deocamdată potențiali aliați pentru cei care nu vor un deznodământ pe placul Moscovei pentru reglementarea conflictului transnistrean.

Vladimir Iastrebciaș: Anume acum este timpul modelelor nestandarde

Fostul șef al echipei de negociatori ai Tiraspolului în formatul 5+2, Vladimir Iastrebciaș, spune că din punct de vedere politic pentru Transnistria o formulă de federalizare de genul celei prevăzute în Memorandumul Kozak nu mai este acceptabilă.

■ **Lina Grău:** Ce ați înțeles din declarațiile făcute după aceste negocieri, a fost un succes sau un eșec?

■ **Vladimir Iastrebciaș:** Din punctul meu de vedere, așteptări exagerate în legătură cu runda de negocieri în formatul 5+2 nu au existat și însăși faptul că runda a avut loc este deja un factor de succes. Iar faptul că aceasta s-a mai și încheiat cu semnarea unui protocol destul de consistent și voluminos este un dublu succes.

Acum toată lumea are la ce lucra – la umplerea negocierilor cu conținut politic. Altceva este în ce măsură aceste procese vor fi de succes și în ce măsură dorințele și ambițiile, în sensul bun, vor fi realizate până la Conferința din Bavaria, termen menționat în protocol. Asta se va vedea – este o provocare serioasă. Se pare că respectabilii colegi participanți la negocieri și-au fixat ei înșiși o sarcină ambițioasă, o temă de acasă ambițioasă.

■ **Lina Grău:** De ce credeți că aceste negocieri au avut loc acum? Și Chișinăul, și Tiraspolul se pregătesc de alegeri, iar perioadele electorale nu sunt considerate ca fiind bune pentru obținerea unor rezultate...

■ **Vladimir Iastrebciaik:** Totuși, eu cred că anume acum există o fereastră de oportunități și acest lucru îl înțeleg și cei din Transnistria, și cel din Republica Moldova, dar și factorii care au fost foarte activi în încercarea de a favoriza reluarea acestor negocieri, adică în primul rând Federația Rusă și Germania, ca președinte în exercițiu al OSCE.

Cred că se înțelege foarte bine că peste vreo lună și jumătate-două nu se va mai putea discuta despre careva dinamică în zona politicii externe, având în vedere alegerile care vor urma aici. Eu cred că a fost folosită foarte eficient fereastra de oportunități care a existat și cred că și acea rezervă de timp care mai este va fi folosită pentru a desfășura Conferința din Bavaria în iulie, care practic a fost deja anunțată și care a devenit un element aproape obligatoriu al reglementării transnistrene, dar și alte evenimente care au fost menționate în protocolul întâlnirii din formatul 5+2.

■ **Lina Grău:** Care este interesul Transnistriei în aceste discuții, care rezultat ar fi considerat unul bun pentru Tiraspol?

■ **Vladimir Iastrebciaik:** Pentru Transnistria cel mai important este faptul că în continuare nimeni nu pune la îndoială statutul Transnistriei de parte independentă, și egală a conflictului și a formatului 5+2. Iar chestiunile care se discută, reieșind din protocolul semnat, de asemenea sunt o parte componentă importantă a intereselor Transnistriei pe care Tiraspolul încearcă să le apere. Sunt și chestiunile legate de actele de studii, și cele legate de libertatea de

circulație, dar și persecuțiile penale. Adică din punctul de vedere al agendei subiectele nu sunt noi, dar este important că aceste chestiuni primesc și atenția altor subiecți - și a Federației Ruse, și a Uniunii Europene.

Iar dacă e să ne uităm la primele două puncte ale protocolului, ca aspect nou poate fi observat faptul că probabil pentru prima dată este subliniat rolul atât de important al UE și al Europei în soluționarea unor chestiuni de o importanță majoră pentru reglementarea regională.

■ **Lina Grău:** La Tiraspol există disponibilitatea de a aborda subiectele din sfera politică, din așa-numitul „coș trei”?

■ **Vladimir Iastrebciaik:** Eu cred că cu cât vor avansa mai mult negocierile, cu atât părțile vor soluționa mai multe dintre problemele menționate în protocolul rundei de la Berlin a formatului 5+2 și cu atât mai simbolică va fi divizarea agendei negocierilor în „coșuri”.

Pentru mine de exemplu, având în vedere experiența mea de până în 2012, agenda negocierilor în formatul 5+2 niciodată nu a avut o separare principială în careva trei „coșuri”. Și eu cred că acum, pe măsură ce discuțiile vor avansa, părțile, participanții vor ajunge și ei la aceleași concluzii. Va fi foarte greu de clasificat, să zicem, chestiunea numerelor de înmatriculare a mașinilor ca făcând parte din primul coș, din al doilea sau din al treilea. Așa sau altfel, va trebui să ne obișnuim cu faptul că soluționarea acestei probleme va avea legătură cu toate cele trei coșuri. Poate că despre lucrurile acestea nu se va vorbi chiar deschis, dar această separare va fi din ce în ce mai convențională.

■ **Lina Grău:** În ce măsură Tiraspolul ar mai fi de acord să revină la principalele teze din celebrul Memorandum Kozak, care prevede o reglementare pe principiile federalizării Republicii Moldova? Experții ruși spun că Moscova ar agreea o astfel de formulă.

■ **Vladimir Iastrebciaik:** Memorandumul lui Kozak este un document minunat, superb, foarte bine lucrat, pregătit în 2003 și care nu și-a pierdut actualitatea nici în 2004. Dar în calendar este anul 2016. Reieșind din acest lucru cred că trebuie să gândim nu doar în cadrul ideilor care au existat în 2003, dar

ținând cont și de lucrurile care deja s-au schimbat. Și s-au schimbat foarte multe lucruri. În Republica Moldova au avut loc procese principiale, s-a schimbat nu doar puterea, dar s-a schimbat în mare parte și orientarea de politică externă, dar și situația regională, a fost semnat Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană. În Transnistria a avut loc un referendum în 2006 care a consfințit orientarea noastră către Rusia. Anul 2003 nu mai există, și nici măcar anul 2004. Va fi foarte greu să reintrăm în aceeași apă.

Acum trebuie să ne gândim la noi idei, noi abordări, noi concepții și poate chiar la o terminologie nouă, pentru că toată lumea știe foarte bine câtă repulsie trezește termenul de federalizare în Republica Moldova. Fără să sugerez careva analogii, să ne amintim că în cazul Ciprului nimeni nu a încercat să impună un model federal, ci a fost propus un fel de „parteneriat de nezdruincinat”, care în esență era ceva apropiat de modelele existente, dar pur și simplu nimeni nu numea pisica „pisică”. Poate că și aici ar fi cazul să ne gândim la acest moment principal și că nu mai numim pisica „pisică”. La nivelul experților și al celor care elaborează soluția va trebui să-i spunem pe nume modelului care va fi aplicat, dar totuși nimeni nu trebuie să excludă modele cu totul neobișnuite, perpendiculare, nestandarde. Cred că anume acum este timpul modelelor nestandarde.

Dar având în vedere faptul că procesele politice interne în Moldova și Transnistria în acest an vor fi limitate și orientate către toamnă și începutul iernii, când vor avea loc alegeri, cred că ar fi prea optimist să vorbim despre momente principiale și rezultate spectaculoase în reglementare.

■ **Lina Grău:** Și atunci ne putem gândi la anul viitor, 2017, ca fiind momentul adoptării unor decizii importante în reglementare?

■ **Vladimir Iastrebciaik:** Eu cred că reieșind din tradiția națională – am în vedere și cea rusească, și cea transnistreană, și cea moldovenească, în care anul 17 este anul unor evoluții majore, e mai bine să rămânem fideli tradiției. E foarte posibil. Să ajungem în 2017 și atunci poate cineva va veni cu niște teze revoluționare – fie în februarie, fie în martie, fie în aprilie, fie, la urma urmei, în octombrie...

Dmitri Danilov: Pentru Rusia este importantă restabilirea dialogului de securitate cu Occidentul

Lina Grău (RFE/RL)

Așadar, Berlinul și Moscova au depus eforturi importante pentru a relansa negocierile oficiale în formatul 5+2. Iată cum explică interesul celor două capitale politologul de la Moscova, Dmitrii Danilov, șeful Direcției securitate europeană la Institutul pentru Europa al Academiei de Științe a Federației Ruse.

■ **Lina Grău:** De ce au nevoie Rusia și Germania de reluarea discuțiilor pe reglementarea transnistreană? Pe ambele maluri ale Nistrului sunt planificate alegeri până la sfârșitul anului și perioadele pre-electorale în general nu sunt considerate ca fiind foarte eficiente pentru negocieri.

■ **Dmitri Danilov:** Eu cred că și Rusia, și Germania, are destul de multe motivații. În cazul Germaniei – nu în calitatea ei de stat, ci de președinte al OSCE. Acum multe lucruri în Europa depind foarte mult de cât de rezultativă va fi președinția germană a OSCE. OSCE-ul este una din puținele platforme unde putem încerca să găsim soluții pentru crizele comune de securitate. Și înțelegem foarte bine că președinția germană oferă șanse foarte bune pentru asta. Eventuale progrese pe linia OSCE ar putea duce și la

avansarea pe alte capitole. Toată lumea înțelege că în cadrul președinției germane a OSCE nu se poate obține o reglementare a crizei ucrainene fără a face careva pași pentru restabilirea și normalizarea relațiilor și a dialogului în domeniul securității dintre Rusia și Occident. Pe de altă parte, această normalizare nu poate fi atinsă în afara contextului procesului de la Minsk.

De ce spun toate acestea? Pentru că aceste lucruri au o conexiune directă cu reglementarea transnistreană. Este absolut clar că Germania nu poate, în calitate de președinte al OSCE, să pună accent doar pe reglementarea conflictului din Ucraina și pe procesele de la Minsk. În vizor sunt și celelalte conflicte.

În al doilea rând, au apărut îngrijorări, chiar dacă nu foarte concrete, legate de situația în zona conflictului moldo-transnistrean, care era întotdeauna considerat ca fiind unul destul de stabil. Dar în ultimul timp au apărut îngrijorări legate de acest status-quo. Dacă înainte ne gândeam dacă poate fi schimbat status-quo-ul pentru a avansa către reglementare, atunci acum situația este inversă – este vorba despre faptul că încălcarea statu-quo-ului poate duce la o escaladare. Și lucrurile nu depind prea

mult de Tiraspol și Chișinău, este vorba despre o poziționare mult mai complexă a intereselor politice și a unor forțe de multe ori destructive.

În această situație este absolut normal că Germania este interesată de menținerea procesului de reglementare transnistreană și în particular a formatului 5+2. Formatul 5+2 este nefuncțional timp de doi ani, negocieri de facto nu au loc. Și indiferent dacă sunt sau nu alegeri și indiferent de felul în care se vor schimba circumstanțele politice pe cele două maluri ale Nistrului, pentru a ține într-un fel sau altul situația sub control trebuie restabilit formatul de negocieri. Și Germania a făcut acest lucru.

În plus, făcând acest lucru, Germania a demonstrat eficiența președinției sale. Dacă vă amintiți doar de câte eforturi au depus președințiile precedente sârbă și elvețiană pentru a restabili negocierile. Președinția elvețiană a reușit să obțină semnarea unei declarații, din lucrurile nu s-au mișcat din punctul mort. Și asta, din mai multe motive, în primul rând, din cauza crizei din Ucraina. Acum, președinția Germaniei și-a demonstrat eficiența și acest lucru este foarte important. Este important pentru Germania nu doar pe segmentul moldo-transnistrean, dar și sub aspectul faptului că o dinamică politică la fel de pozitivă poate fi obținută și pe alte dimensiuni.

■ **Lina Grău:** Și care sunt interesele Rusiei în această ecuație?

■ **Dmitri Danilov:** În ceea ce privește Rusia. Rusia este de fapt, la fel, îngrijorată de situația din zona de conflict și în plan mai larg de securitatea regională, mai ales având în vedere mai multe aspecte, inclusiv prezența militară crescândă pe flancul estic al NATO, numărul crescut de exerciții militare cu participarea României și Moldovei. Acesta este contextul.

Pe de altă parte, trezește îngrijorare și situația concretă din zona de conflict, dar și

evoluțiile care au avut loc în ultimii doi ani, cât nu au fost purtate negocieri. Dinamica negativă este evidentă – este vorba și despre relațiile dintre maluri, inclusiv în domeniul măsurilor de încredere, și de situația din Zona de securitate de pe Nistru, și așa mai departe. Toate aceste lucruri îngrijorează.

Și este evident că pentru Rusia reluarea negocierilor a fost un lucru complicat, din mai multe motive – formatul 5+2 este unul destul de personificat și este important cine va purta aceste discuții. În acest caz Rusiei probabil că nu i-a fost ușor să decidă în ce mod se poate mișca înainte în cadrul acestui format. Reluarea negocierilor presupunea și o evaluare a perspectivelor acestor discuții, pentru a nu devaloriza situația – pentru că a reîncepe mereu negocierile doar pentru a le întrerupe din nou nu este un lucru care să favorizeze soluționarea unor scopuri politice. Și pentru Rusia aceasta a fost o decizie foarte importantă, din punctul meu de vedere. Pentru că a fi parte la negocieri și a nu avea posibilitatea de a promova o politică vizibilă și activă nu este în interesul Rusiei.

Și astfel, pentru Germania și Rusia motivația comună este menținerea formatului 5+2 în sine și reluarea negocierilor cu sarcina ca acest format să fie unul funcțional. Iată de ce Germania și Rusia au întreprins eforturi importante pentru a pregăti terenul pentru ca prima rundă după o pauză prelungită să fie atât de eficientă.

În pofida situației complicate de pe ambele maluri ale Nistrului, există semne ale unui progres, mai ales având în vedere faptul că

negocierile nu doar au fost reluate, a fost reluată activitatea formatului, dar și faptul că la aceeași masă de negocieri stau Moscova și Kievul. Iată de ce una din motivațiile Moscovei este și demonstrația unei atitudini pozitive față de cooperarea constructivă cu Kievul, inclusiv în formatul 5+2. Cred că și această motivație a Moscovei a fost una foarte eficientă.

În plus, la modul general, Moscova este destul de apropiată din punctul de vedere al viziunilor și intereselor sale de programul președinției germane – lucru care nu este ținut secret. Au fost unele divergențe și nuanțe, dar în linii mari Moscova susține foarte serios președinția germană în OSCE și vede în această președinție, la fel ca și în viitoarea președinție austriacă, în cazul în care atmosfera pozitivă va fi menținută, o șansă solidă pentru a obține rezultate bune pe mai multe direcții – nu doar în criza ucraineană, dar și în îmbunătățirea relațiilor dintre Rusia și partenerii occidentali. Este absolut evident că dacă Germania nu va reuși nimic, mai departe va fi din ce în ce mai complicat. Nimeni nu așteaptă soluții miraculoase de la nemți. Dar fără a avea așteptări exacerbate, Moscova mizează pe faptul că pe acest segment decisiv se va reuși să se meargă înainte și să fie identificate premise pentru soluții viitoare.

Iată de ce în acest moment Moscova are o atitudine foarte constructivă în raport cu reglementarea transnistreană, fără a pune un accent categoric pe acest subiect, pentru că acum totuși principiul-cheie este să nu se cauzeze prejudicii. Încercările de

a obține rezultate spectaculoase și rapide, pe fundalul acestei tensiuni și instabilități crescute, a unei situații fragile, este puțin probabil să fie eficiente și constructive și pot în general distruge toată construcția și duce la escaladare. Și asta nu doar în zona conflictului transnistrean, dar și într-un context politic mai amplu. Iată de ce trebuie să se acționeze cu foarte mare prudență.

■ **Lina Grău:** În ce constă eficiența acestei runde de negocieri în formatul 5+2?

■ **Dmitri Danilov:** Este deja foarte pozitiv faptul că la negocieri s-a reușit trasarea unor sarcini și s-au stabilit anumite rezultate concrete și pași de urmat pentru viitor, inclusiv cu autorul non-paperului rusesc care a primit un ecou pozitiv inclusiv din partea Germaniei. În acest context, a apărut posibilitatea de a stabili înțelegeri comune cu privire la pașii următori în domeniul dialogului și reglementării dintre Chișinău și Tiraspol. Și din acest punct de vedere aceste negocieri pot fi privite ca un fel de program sau vector politic care va fi transmis „drept moștenire” viitoarelor autorități de la Chișinău și Tiraspol, indiferent de cum va arăta configurația forțelor politice.

Eu cred că acest mesaj și acest „pachet” politic pentru Tiraspol și Chișinău este absolut clar și evident și este puțin probabil ca unele sau altele din forțele politice să aibă în această situație un foarte mare spațiu de manevră.

Opiniile exprimate de experți în cadrul editorialelor nu reflectă în mod necesar punctul de vedere al Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) și al Asociației pentru Politică Externă (APE).

Asociația pentru Politică Externă (APE) este o organizație neguvernamentală angajată în susținerea procesului de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană și facilitarea procesului de soluționare a problemei transnistrene în contextul europeanizării țării. APE a fost constituită în toamna anului 2003 de un grup proeminent de experți locali, personalități publice, de foști oficiali guvernamentali și diplomați de rang înalt, toți fiind animați de dorința de a contribui cu bogata lor experiență și expertiză la formularea și promovarea de către Republica Moldova a unei politici externe coerente, credibile și eficiente.

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) este o fundație politică social-democrată germană, scopurile căreia sunt promovarea principiilor și fundamentelor democrației, a păcii, înțelegerii și cooperării internaționale. FES își îndeplinește mandatul în spiritul democrației sociale, dedicându-se dezbaterii publice și găsirii, într-un mod transparent, de soluții social-democrate la problemele actuale și viitoare ale societății. Friedrich-Ebert-Stiftung activează în Republica Moldova din octombrie 2002.